

Nr 99

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 (bilaga 7, s. 252 och 395) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1965/66 beräkna på driftbudgeten under femte huvudtiteln till Karolinska sjukhuset: Utrustning ett reservationsanslag av 3 milj. kr. samt på kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond till Utbyggande av karolinska sjukhuset ett investeringsanslag av 7,5 milj. kr.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 59, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 26 februari 1965, föreslagit riksdagen att dels godtaga av departementschefen förordade riktlinjer för en fortsatt planering av karolinska sjukhusets utbyggande; dels medgiva, att en ångpanna till pannanläggningen vid karolinska sjukhuset må beställas till ett värde av högst 2 000 000 kr., att betalas tidigast under budgetåret 1966/67; dels till Utbyggande av karolinska sjukhuset för budgetåret 1965/66 på kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond, socialdepartementet, anvisa ett investeringsanslag av 7 500 000 kr.; dels ock till Karolinska sjukhuset: Utrustning för budgetåret 1965/66 under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 3 317 000 kr.

Propositionen

I propositionen redovisas ett av direktionen för karolinska sjukhuset avlämnat förslag till ny generalplan för sjukhuset, benämnt 1964 års generalplan för karolinska sjukhusets utbyggande.

Karolinska sjukhuset fungerar f. n. dels som rikssjukhus och dels som centrallasarett för Stockholms stad och Stockholms län. Stockholms stad och län disponerar enligt särskilda avtal inemot 1 000 av sjukhusets drygt 1 900 platser. De s. k. riksplatserna vid sjukhuset skall emellertid avvecklas i samband med regionsjukvårdens utbyggande. Sjukhuset skall således vara regionsjukhus för stockholmsregionen, d. v. s. Stockholms stad och Stockholms län, Gotlands län och del av Södermanlands län. I fråga om länsspecialiteterna skall huvuddelen av sjukhusets vårdplatser förbehållas stadens

1 — Bihang till riksdagens protokoll 1965. 6 saml. Nr 99

och länets patienter. Denna omläggning av sjukhusets uppgifter kräver vissa omDispositioner. Sjukhuset, som öppnades 1940, har i betydande utsträckning blivit föråldrat. Bl. a. behöver personalutrymmena förbättras. Vidare har läkarutbildningen vid sjukhuset nyligen utökats och skall enligt hittillsvarande beslut omfatta klinisk utbildning av årligen i genomsnitt 80 medicine kandidater inom grunddisciplinerna och 160 inom specialdisciplinerna. Såväl läkarutbildningen som den kliniska forskningen vid sjukhuset behöver ökade utrymmen.

Karolinska sjukhuset drivs av staten i avtalsenligt samarbete med staden och landstinget. Staten är huvudman för sjukhuset. Departementschefen räknar med att huvudmannaskapet för sjukhuset även fortsättningsvis skall åvila staten.

Till grund för beräkningarna av det framtida vårdplatsbehovet vid karolinska sjukhuset har bl. a. legat en sjukhusplan för Storstockholm, som framlagts av Storstockholms sjukvårdsförhandlingsdelegerade år 1962 under medverkan av statliga representanter. Enligt denna plan — som antagits av Stockholms stadsfullmäktige och Stockholms läns landsting såsom en principplan för att utgöra ett handlingsprogram för sjukvårdens utbyggnad i staden och länet — skall antalet vårdplatser för stadens och länets patienter vid karolinska sjukhuset år 1975 uppgå till 1 490, förutom 150 platser för långtidsvård samt vårdresurser för rehabiliterings- och brännskadefall. I vårdplatsantalet har därvid inte inräknats bäddplatser vid s. k. tekniska hjälpavdelningar, d. v. s. intagningsvård- och intensivvårdavdelningar o. d. Karolinska sjukhuset avses för Storstockholms del försörja ett upptagningsområde med i runt tal 140 000 invånare enligt nämnda sjukhusplan.

Sjukhuset har f. n. 1 925 vårdplatser. Enligt det stomprogram, som framlagts i samband med generalplaneförslaget och som departementschefen ansett i stort sett kunna läggas till grund för den fortsatta planeringen, beräknas karolinska sjukhusets framtida vårdplatsantal till sammanlagt 2 177, inklusive 100 platser vid tekniska hjälpavdelningar.

Fördelningen av vårdplatserna på olika kliniker m. m. framgår av vidstående tabell.

Vårdplatsantalet — bortsett från de »tekniska» platserna — fördelar sig med 1 659 platser för patienter från staden och länet, 83 platser för patienter från regionlandstingen samt 335 platser för remisspatienter från andra sjukvårdsområden jämte akut- och militärpatienter. Stomprogrammet innebär alltså en ökning av sängplatserna vid sjukhuset med 252. Därtill kommer emellertid 50 platser för neurologisk långtidsrehabilitering.

Bruttovåningsytan vid sjukhuset är f. n. ca 210 000 m². Generalplaneförslaget omfattar en utbyggnad med ca 120 000 m² bruttovåningsyta.

Generalplanen räknar med tre huvudtillfarter till sjukhuset, nämligen dels i norr vid nuvarande huvudentrén från Karolinska vägen, dels i sydväst vid sjukhusets thoraxkliniker från Solnavägen och dels i sydost vid

	Stockholms stad och Stockholms län	Regionlandsting	Remisspatienter från främmande sjukvårdsområden samt akut- och militärpatienter	Sammanlagt platsantal	Nuvarande platsantal
A. Vårdplatser					
<i>Medicin</i>					
allmän medicin inkl. endokrinologi	195	—	15	² 210	166 + ¹⁴
reumatologi	55	2	8	65	73
special-kardiologi	15	3	—	18	18
njurmedicin	20	2	8	30	—
neurologi	80	9	11	100	100
lungmedicin	100	—	16	116	130
<i>Kirurgi</i>					
allmän kirurgi	125	—	15	140	163 + ¹²
ortopedi inkl. frakturkir.	70	4	11	85	—
urologi	35	3	12	50	44
plastikkirurgi	35	2	13	50	54
brännskadeavd.	—	—	9	9	6
neurokirurgi	25	28	19	72	86
thoraxkirurgi	40	11	29	80	71 + ¹⁸
<i>Eftervårdsklinik</i> (konvalescenter, allmän rehabilitering)					
	150	5	5	⁵ 160	—
<i>Kvinnoklinik</i>	⁶ 147	—	10	157	154
<i>Psykatri</i>					
vuxenpsyk.	80	—	5	85	91
barn- och ungdomspsyk.	25	1	2	28	13
<i>ÖNH</i>	50	—	20	70	89
<i>Ögon</i>	50	—	20	70	57
<i>Hud jämte dermatologisk allergologi + yrkesdermatologi</i>	144	1	—	145	159
<i>Radioterapi</i>	100	10	24	134	⁷ 154
<i>Barnklinik</i>					
medicin	⁸ 68	—	12	80	116
kirurgi	50	2	11	63	67
<i>Alkoholklirik</i>	—	—	60	60	60
<i>Yrkesmedicin</i>	—	—	—	⁹ —	¹⁰ 6
Summa	1 659	83	335	2 077	1 915
B. Tekniska platser					
<i>Jourmottagning</i>	—	—	—	25	10
<i>Jourmottagning för barn</i>	—	—	—	6	—
<i>Intensivbehandlingsplatser</i>	—	—	—	69	—
Summa A—B	1 659	83	335	2 177	1 925

¹ Häri ingår ca 40 platser för endokrinologi.

² Utgör f. n. av endokrinologiska kliniken disponerade vårdplatser.

³ Avser intensivvårdplatser.

⁴ Avser intensivvårdplatser.

⁵ Härav avses ca 50 för allmän medicin, ca 30 för reumatologi, ca 25 för allmän kirurgi, ca 40 för ortopedi samt ca 15 för barnmedicin och barnkirurgi.

⁶ Härav avses 12 platser för prematuravdelning.

⁷ Det angivna platsantalet gäller efter beslutad men ej genomförd ombyggnad.

⁸ Prematuravdelning avses anordnas inom kvinnokliniken.

⁹ Behovet av vårdplatser bör tillgodoses inom ramen för de medicinska klinikerna.

¹⁰ Ingår i medicinplatser.

Stallmästaregården från lokalvägen öster om Uppsalavägen. Dessa tre tillfarter föreslås förbundna genom en intern ringväg med parkeringsförbud.

Parkeringsbehovet har uppskattats till ca 2 500 bilplatser under vissa förutsättningar. Två tredjedelar av detta behov tillgodoses enligt generalplanen genom uppförande av tre parkeringsanläggningar i anslutning till huvudinfarterna. I övrigt föreslås parkeringsplatser i markplan.

I fråga om de inre trafiklederna upptar generalplanen en ringformig underjordisk huvudkommunikationsled, som går genom nybyggnadsdelarna av huvudblocket och förbinder byggnadskomplexen.

Det utbyggnadsförslag som framlägges innebär i stort en viss förtätning av bebyggelsen omkring huvudblocket och ett bibehållande av befintliga grönområden i betydande utsträckning. Sålunda föreslås, att huvudkomplexet utvidgas från 75 000 m² till 125 000 m² genom på- och tillbyggnader. I en tillbyggnad österut förläggs bl. a. vårdavdelningar för en ortopedisk klinik. Huvudkomplexet avses inrymma lokaler för kirurgi, medicin, laboratorier, röntgenenheter och samtliga de kliniker, som bör ligga i omedelbar anslutning till de kirurgiska och medicinska klinikerna. I princip förläggs kirurgi till östra och medicin till västra delen av huvudkomplexet. Nuvarande förläggning av kliniker och avdelningar bibehålls i huvudsak.

Det äldre vårdavdelningsbeståndet vid sjukhuset föreslås bli upprustat och moderniserat.

De friliggande specialklinikerna utbyggs i vissa fall. Sålunda föreslås en väsentlig utbyggnad av barnklinikerna, varvid i första hand den barnpsykiatriska kliniken enligt delegationens mening bör beredas tillräckliga utrymmen. Även den psykiatriska kliniken föreslås utvidgad genom nybyggnader.

Kring Konung Gustaf V:s forskningsinstitut skall enligt utbyggnadsförslaget förläggas ett antal nybyggnader, avsedda bl. a. för olika slag av forskning samt för sjukhusadministrationen. Vidare föreslås, att den patologiska institutionen får utökade lokaler. Ett nytt djurhus, som är avsett för karolinska sjukhuset i dess helhet, avses tillkomma. Bland övriga förslag kan nämnas en nybyggnad för förråd och verkstäder i anslutning till befintlig panncentral.

Till sjukhusområdets sydöstra del har i utbyggnadsförslaget schematiskt förlagts den byggnadsvolym, som enligt lokalprogrammet erfordras för förslaget centrum för rehabiliteringsmedicin (CRM). Eugeniahemmets byggnader måste rivras innan CRM kan komma till stånd.

Byggnadsstyrelsen har preliminärt uppskattat kostnaderna för generalplanens genomförande i dess helhet till omkring 300 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1963.

I en första byggnadsetapp föreslås ingå arbeten för totalt ca 175 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1963, nämligen om- och tillbyggnad av huvudkomplexet (110 milj. kr.), uppförande av byggnad för verkstäder och centralförråd

samt installation av nya ångpannor m. m. (16 milj. kr.), utbyggnad av den psykiatriska kliniken (14,3 milj. kr.), uppförande av en barnpsykiatrisk klinik (10 milj. kr.), anordnande av parkeringsanläggning i anslutning till huvudentrén (14 milj. kr.) samt framdragande av vissa vägar och kulvertar m. m. (9 milj. kr.) Etappen bör enligt direktionen vara genomförd till den 1 januari 1975.

Det i generalplanen framlagda utbyggnadsförslaget är att betrakta såsom riktlinjer för en framtida bebyggelse. Departementschefen framhåller, att omfattningen av byggnadsåtgärderna samt takten i utbyggnaden i vanlig ordning torde bestämmas av statsmakterna.

Med hänsyn till sjukvårdens, utbildningens och forskningens trängande behov av utökade lokaler vid karolinska sjukhuset torde det enligt departementschefen inte vara möjligt att dröja längre tid med att påbörja arbetet med en omfattande utbyggnad av sjukhuset.

Framför allt är det enligt departementschefens mening i hög grad väsentligt för planeringen av sjukvården och utbildningen i storstockholmsområdet att besked snarast kan ges beträffande karolinska sjukhusets framtid.

Departementschefen finner sig därför böra föreslå, att generalplaneförslaget redan nu framläggs för riksdagen oavsett att några förhandlingar på grundval av generalplaneförslaget ännu inte hunnit upptas med de kommunala huvudmännen. Med hänsyn till att vårdplatsberäkningarna grundar sig på 1962 års sjukhusplan för Storstockholm samt till att staden och landstinget varit representerade i generalplanedelegationen anser sig departementschefen kunna utgå från att staden och landstinget kommer att teckna sig för i generalplanen avsett antal vårdplatser. Detta förutsätter dock avtalsförhandlingar. Det torde därvid bli erforderligt att ersätta tidigare träffade avtal med ett nytt. Villkoren i detta nya avtal bör innebära, att de kommunala sjukvårdshuvudmännen svarar för sjukvårdskostnaderna. Även beträffande regionsjukvården måste avtalsförhandlingar upptas med därav berörda sjukvårdshuvudmän för att fastställa de ekonomiska villkoren m. m.

I propositionen föreslås vidare för nästa budgetår ett investeringsanslag av 7,5 milj. kr. för utbyggande av karolinska sjukhuset. Beloppet avser bl. a. påbörjande av utrustning i enlighet med generalplaneförslaget av huvudkomplexets vårdavdelningar, uppförande vid sjukhuset av en högvoltstation samt ombyggnad inom radiumhemmet.

Till utrustning bl. a. av de nya personalbostadshusen och thoraxkliniker-
nas röntgenavdelning föreslås ett reservationsanslag av 3 317 000 kr.

Beträffande detaljerna i förslagen torde utskottet få hänvisa till propositionen.

Motioner

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Edström* (I: 663) och den andra inom andra kammaren av herr *Enskog* (II: 783), i vilka hemställts att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 59 angående karolinska sjukhusets utbyggnad måtte besluta att för erforderlig projektering samt byggnadsarbeten för åstadkommande av en njurmedicinsk klinik inom karolinska sjukhusets huvudbyggnad för budgetåret 1965/66 på kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond, socialdepartementet, anvisa ett i jämförelse med propositionen med 690 000 kr. förhöjt investeringsanslag av 8 190 000 kr. till Utbyggande av karolinska sjukhuset.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 663.

Utskottet

Karolinska sjukhuset har tillkommit efter beslut av 1930 års riksdag. Sjukhuset har f. n. en dubbel funktion inom sjukvården, nämligen dels som rikssjukhus och dels som centralasarett för Stockholms stad och Stockholms län, vilka genom avtal tillförsäkrats visst antal vårdplatser där. Vid sjukhuset bedrivs också en omfattande undervisnings- och forskningsverksamhet.

Av sjukhusets drygt 1 900 platser disponerar Stockholms stad och län omkring 1 000 platser. De s. k. riksplatserna skall enligt beslut av 1960 års riksdag avvecklas i samband med regionsjukvårdens utbyggnad. Sjukhuset skall således vara regionsjukhus för stockholmsregionen, d. v. s. Stockholms stad och Stockholms län, Gotlands län och del av Södermanlands län. I fråga om länsspecialiteterna skall huvuddelen av sjukhusets vårdplatser förbehållas stadens och länets patienter. Denna omläggning av sjukhusets uppgifter kräver vissa omDispositioner. Karolinska sjukhuset, som öppnades 1940, har i betydande utsträckning blivit föråldrat. Bl. a. behöver personalutrymmena förbättras. Vidare har läkarutbildningen vid sjukhuset nyligen utökats och skall enligt hittillsvarande beslut omfatta klinisk utbildning av årligen i genomsnitt 80 medicine kandidater inom grunddisciplinerna och 160 inom specialdisciplinerna. Såväl läkarutbildningen som den kliniska forskningen vid sjukhuset behöver ökade utrymmen.

Nämnda förhållanden utgör bakgrund till det nu framlagda förslaget till ny generalplan för karolinska sjukhusets utbyggnad.

Innan utskottet närmare behandlar generalplaneförslaget vill utskottet beröra huvudmannaskapet för sjukhuset. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att frågan om huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset var föremål för diskussion senast vid 1962 års riksdag. Sälunda anförde stats-

utskottet i sitt utlåtande nr 114 i anledning av riksdagens år 1961 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverket, att utskottet i likhet med revisorerna ansåg de omständigheter, som på sin tid motiverade tillskapandet av karolinska sjukhuset som en statlig institution, genom utvecklingen i hög grad ha förlorat sin betydelse. Utskottet fann emellertid då skäl att avvakta med det slutliga ställningstagandet i huvudmannaskapsfrågan till dess i generalplanarbetet de tekniska förutsättningarna klarlagts för erforderlig anpassning av sjukhuset till dess nya funktion och säkrare underlag sålunda erhållits för bedömning av de ekonomiska förutsättningarna i frågan. Departementschefen har i huvudmannaskapsfrågan endast uttalat, att han räknar med att huvudmannaskapet för sjukhuset även fortsättningsvis skall åvila staten. Enligt utskottets mening torde skäl tala för att någon ändring i huvudmannaskapet inte sker under de närmaste åren. Frågan huruvida sjukhuset på längre sikt bör kvarbli under statligt huvudmannaskap eller överlåtas till staden och/eller landstinget bör enligt utskottets mening övervägas av Kungl. Maj:t. Utskottet föreslår, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet anfört i denna fråga.

I likhet med departementschefen finner utskottet det framlagda förslaget till ny generalplan för karolinska sjukhuset i huvudsak väl ägnat att tjäna såsom riktlinjer för planeringen av sjukhusets framtida utbyggnad. Utskottet förutsätter, att utbyggnaden av sjukhuset kommer att ske i nära samråd med Stockholms stad och Stockholms läns landsting.

Generalplaneförslaget innebär en ökning av antalet vårdplatser från f. n. 1 925 till 2 177, vartill kommer 50 platser för neurologisk långtidsrehabilitering.

De i generalplaneförslaget föreslagna byggnadsåtgärderna omfattar utvidgning av huvudkomplexet från 75 000 m² till 125 000 m² genom på- och tillbyggnader. I en tillbyggnad österut föreslås bl. a. vårdavdelningar för en ortopedisk klinik. Huvudkomplexet avses inrymma lokaler för kirurgi, medicin, laboratorier, röntgenenheter och samtliga de kliniker, som bör ligga i omedelbar anslutning till de kirurgiska och medicinska klinikerna. I princip förläggs kirurgi till östra och medicin till västra delen av huvudkomplexet. Nuvarande förläggning av kliniker och avdelningar bibehålles i huvudsak.

Det äldre vårdavdelningsbeståndet föreslås bli upprustat och moderniserat. En väsentlig utbyggnad föreslås vidare beträffande barnklinikerna och psykiatriska kliniken.

Kring Konung Gustaf V:s forskningsinstitut skall enligt utbyggnadsförslaget förläggas ett antal nybyggnader, avsedda bl. a. för olika slag av forskning samt för sjukhusadministrationen. Vidare föreslås, att den patologiska institutionen får utökade lokaler. Ett nytt djurhus, som är avsett för karolinska sjukhuset i dess helhet, avses tillkomma. Bland övriga förslag kan

nämnas en nybyggnad för förråd och verkstäder i anslutning till befintlig panncentral. Viss byggnadsvolym har vidare beräknats för ett centrum för rehabiliteringsmedicin.

Kostnaderna för generalplanens genomförande i dess helhet har av byggnadsstyrelsen preliminärt uppskattats till omkring 300 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1963.

En första byggnadsetapp, för vilken kostnaderna uppskattats till 175 milj. kr., föreslås omfatta om- och tillbyggnad av huvudkomplexet (110 milj. kr.), uppförande av byggnad för verkstäder och centralförråd samt installation av nya ångpannor m. m. (16 milj. kr.), utbyggnad av den psykiatriska kliniken (14,3 milj. kr.), uppförande av en barnpsykiatrisk klinik (10 milj. kr.), anordnande av parkeringsanläggning i anslutning till huvudentrén (14 milj. kr.) samt framdragande av vissa vägar och kulvertar m. m. (9 milj. kr.) Etappen bör enligt direktionen vara genomförd till den 1 januari 1975.

Utskottet vill i detta sammanhang understryka departementschefens uttalande, att omfattningen av byggnadsåtgärderna samt takten i utbyggnaden bör i vanlig ordning bestämmas av statsmakterna. Sålunda bör lokalprogrammen i detalj överarbetas, innan projekteringen påbörjas. Utskottet vill över huvud taget understryka angelägenheten av att vid programmeringen och projekteringen tillvaratages alla möjligheter att med beaktande av rimliga funktionskrav begränsa byggnadskostnaderna.

Utskottet, som utgår från att vederbörande sjukvårdshuvudmän helt kommer att svara för sjukvårdskostnaderna vid karolinska sjukhuset, förutsätter, att förslag till avtal med Stockholms stad och Stockholms läns landsting samt de i regionsjukvården vid sjukhuset deltagande landstingen angående de ekonomiska villkoren m. m. kommer att framläggas så snart det är möjligt.

Mot Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning för nästa budgetår till utbyggnad av karolinska sjukhuset har utskottet intet att erinra. För ändamålet bör sålunda anvisas ett belopp av 7,5 milj. kr. Förslaget innebär bl. a. att den i generalplaneförslaget förordade upprustningen av de befintliga vårdavdelningarna vid sjukhuset påbörjas under nästa budgetår genom modernisering av sex vårdavdelningar.

Inte heller har utskottet något att erinra mot att en ångpanna till pannanläggningen vid sjukhuset beställes under nästa budgetår till ett värde av högst 2 milj. kr., att gäldas tidigast under budgetåret 1966/67.

I motionerna I: 663 och II: 783 har yrkats, att ett belopp av 690 000 kr. beräknas under förevarande anslag för anordnande av en njurmedicinsk klinik inom karolinska sjukhusets huvudbyggnad samt att under investeringsanslaget till utbyggnad av karolinska sjukhuset med hänsyn härtill anvisas 8 190 000 kr.

Det är angeläget, att människor med njurinsufficiens kan erhålla den

vård och behandling, som är möjlig genom framstegen på detta område. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att njurmedicinska specialkliniker finns vid Lunds lasarett sedan ett tiotal år samt vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg, S:t Eriks sjukhus i Stockholm och Umeå lasarett sedan några år tillbaka. Vidare har tillkommit vissa njurbehandlingsresurser vid bl. a. Linköpings lasarett. Dessutom har genom beslut vid 1962 och 1964 års riksdagar inrättats två läkartjänster vid medicinska kliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala för en till kliniken hörande njur- och dialysavdelning. Denna avdelning har dock på grund av personalsvårigheter ännu inte öppnats. Helt nyligen har därjämte en dialysapparat tagits i bruk vid medicinska kliniken å karolinska sjukhuset.

Utskottet förutsätter, att sjukvårdshuvudmännen har sin uppmärksamhet riktad på behovet av njurmedicinsk dialysbehandling. Därest det skulle visa sig erforderligt och lämpligt att utvidga verksamheten vid karolinska sjukhuset genom inrättande av en provisorisk njurmedicinsk klinik, förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t kommer att framlägga förslag härutinnan. Utskottet vill erinra om att departementschefen vid behandlingen av generalplaneförslaget framhållit, att en njurmedicinsk klinik torde kunna beredas plats vid sjukhuset och att inrättandet av en dylik klinik får övervägas närmare vid det fortsatta utredningsarbetet. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet i motionerna I: 663 och II: 783 framfört förslag om uppräkning av förevarande anslag för nästa budgetår för anordnande av en provisorisk njurmedicinsk klinik vid karolinska sjukhuset.

Mot departementschefens förslag till medelsanvisning för anskaffning av utrustning av karolinska sjukhuset har utskottet intet att erinra. För ändamålet bör sålunda anvisas ett belopp av 3 317 000 kr.

Utskottet, som i övrigt inte funnit anledning till erinran eller särskilt uttalande, hemställer,

att riksdagen må

a) godtaga Kungl. Maj:ts förslag i vad avser av departementschefen förordade riktlinjer för en fortsatt planering av karolinska sjukhusets utbyggande;

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört angående huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset;

c) medgiva att en ångpanna till pannanläggningen vid karolinska sjukhuset må beställas till ett värde av högst 2 000 000 kr., att betalas tidigast under budgetåret 1966/67;

d) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 663 och II: 783 till *Utbyggande av karolinska sjukhuset* för budgetåret 1965/66 på kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 7 500 000 kr.;

e) till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1965/66 på driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 3 317 000 kr.

Stockholm den 14 maj 1965

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, fröken Andersson, herrar Einar Persson, Birger Andersson, Ivar Johansson, Fritz Persson, Axel Andersson, Rikard Svensson, Söderberg, Bengtson, Per Jacobsson, Bertil Petersson, Edström och Wallmark; samt

från andra kammaren: herrar Bohman, Blidfors, Almgren, fröken Elmén, fru Lewén-Eliasson, herrar Larsson i Hedenäset, Turesson, Bergman, Gustafsson i Uddevalla, Fagerlund, Nelander, fru Holmberg, herrar Blomkvist, Nilsson i Tvärålund och Mundebo.

Reservation

av fröken *Andersson*, herrar *Axel Andersson*, *Per Jacobsson*, *Edström*, *Wallmark*, fröken *Elmén*, herrar *Larsson* i Hedenäset, *Nelander* och *Mundebo*, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 9, som börjar med »Utskottet förutsätter» och slutar med »karolinska sjukhuset», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Karolinska sjukhusets direktion har i petita av såväl den 17 juni som den 18 september 1964 starkt understrukit vikten av att en njurmedicinsk specialklinik av provisorisk karaktär snarast möjligt inrättas inom sjukhusets huvudbyggnad i disponibelt utrymme en trappa upp samt att ett belopp av 690 000 kr. måtte anvisas för budgetåret 1965/66 för projekteringsarbete och byggnadsåtgärder därför. Den allra senaste tidens ytterligare framsteg såväl inom njurtransplantationens område som inom den praktiska extracorporala dialysens teknik gör frågan än mer aktuell nu än den var sommaren 1964.

Under sådana förhållanden synes det med hänsyn till det trängande sjukvårdsbehovet motiverat att inrättandet av kliniken icke ytterligare fördröjes utan att medel för detta ändamål under budgetåret 1965/66 beviljas, att efter Kungl. Maj:ts ytterligare prövning ställas till karolinska sjukhusets direktions förfogande för ändamålet. Direktionen har anmält, att i sådant fall framställning om medel för täckande av kostnader för utrustning samt erforderlig personalorganisation för kliniken kommer att begäras i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1966/67.

Utskottet föreslår därför, att ett belopp av 690 000 kr. ställes till Kungl.

Maj:ts förfogande för budgetåret 1965/66 för ifrågavarande ändamål samt att investeringsanslaget till utbyggande av karolinska sjukhuset för budgetåret 1965/66 i enlighet härmed höjes med nämnda belopp, d. v. s. till 8 190 000 kr.»

dels ock utskottets hemställan under d) bort ha följande lydelse:

»d) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 663 och II: 783 till *Utbyggande av karolinska sjukhuset* för budgetåret 1965/66 på kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 8 190 000 kr.;»